

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 7

Sub. Code :

1	0	9	4	8
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	3
---	---	---	---

NEP U.G. Common-Inter Disciplinary Course 3rd Semester

(2125)

SOCIOLOGY

Paper : Society in India (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 68

Note :— Attempt **FIVE** questions in all. Question Number 1 is compulsory. Attempt **ONE** question each from Units 1–3.

1. Attempt any **SEVEN** short answer type questions of **2** marks each:

- (i) Name the four Purusharthas in Hindu philosophy.
- (ii) Define the concept of tradition in sociology.
- (iii) Animism
- (iv) Tribe
- (v) Name any two racial groups found in India
- (vi) Name two classical languages recognized by the Indian Constitution.
- (vii) Differentiate between rural and urban society
- (viii) Name any two Scheduled Tribes of India
- (ix) What are the four Varnas mentioned in the Purusha Sukta?
- (x) Ethnicity

2×7=14

UNIT-1

2. Write a short essay on the caste system in India. 18
3. Write a short essay on unity in diversity in Indian society. 18

UNIT-2

4. Explain the Ashrama system in detail. 18
5. Discuss the importance of Samskaras in Indian society. 18

UNIT-3

6. Give the meaning and features of tribal society. 18
7. Discuss the changes in urban society. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट 1-3 में से एक प्रश्न का उत्तर दीजिए।

1. 2 अंकों वाले किन्हीं सात लघु उत्तरीय प्रश्नों के उत्तर दीजिए:
 - (i) हिंदू दर्शन में चार पुरुषार्थों के नाम बताइए।
 - (ii) समाजशास्त्र में परंपरा की अवधारणा को परिभाषित कीजिए।
 - (iii) जीववाद
 - (iv) जनजाति
 - (v) भारत में पाए जाने वाले किन्हीं दो जातीय समूहों के नाम बताइए।
 - (vi) भारतीय संविधान द्वारा मान्यता प्राप्त दो शास्त्रीय भाषाओं के नाम बताइए।

- (vii) ग्रामीण और शहरी समाज में अंतर बताइए।
- (viii) भारत की किन्हीं दो अनुसूचित जनजातियों के नाम बताइए।
- (ix) पुरुष सूक्त में वर्णित चार वर्ण कौन-कौन से हैं?
- (x) जातीयता 2×7=14

यूनिट-1

- 2. भारत में जाति व्यवस्था पर एक संक्षिप्त निबंध लिखिए। 18
- 3. भारतीय समाज में विविधता में एकता पर एक संक्षिप्त निबंध लिखिए। 18

यूनिट-2

- 4. आश्रम व्यवस्था की विस्तार से व्याख्या कीजिए। 18
- 5. भारतीय समाज में संस्कारों के महत्व पर चर्चा कीजिए। 18

यूनिट-3

- 6. जनजातीय समाज का अर्थ और विशेषताएँ बताइए। 18
- 7. नगरीय समाज में आए परिवर्तनों पर चर्चा कीजिए। 18

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- कुल पੰज ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਯੂਨਿਟ 1-3 ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

- 1. 2 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਸੱਤ ਲਘੁ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ :
 - (i) ਹਿੰਦੂ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
 - (ii) ਸਮਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (iii) ਜੀਵਵਾਦ।

- (iv) ਕਬੀਲਾ।
- (v) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਨਸਲੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (vi) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੋ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (vii) ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- (viii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (ix) ਪੁਰਸ਼ ਸੂਕਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਚਾਰ ਵਰਣ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ?
- (x) ਨਸਲੀ। 2×7=14

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਛੋਟਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 18
3. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਛੋਟਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਆਸ਼ਰਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
5. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-3

6. ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ। 18
7. ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18